

Vice statsminister samt klimat- och miljöminister Åsa Romson
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Sollentuna 2016-02-01
Handläggare: Chefsjurist Ulf Stenberg

Förslag till ändring av lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning

Enligt 1868 års ordningsstadga gällde följande.

”Försummar man att, å tid som av Magistraten bestämmes, omsorgsfullt sopa och rengöra gata, torg och annan allmän plats med trottoarer och rännstenar, ävensom avloppstrumma, samt orenlighet genast inom den för rengöringen bestämda tid bortföra eller därstädes undanskotta, upphugga samt därefter skyndsamt bortföra snö och is; eller underlåter man något av vad Magistraten i övrigt om fullgörandet härav, ävensom till förekommande av olyckshändelser genom halka vintertid, föreskriver, böte från och med fem till och med ett hundra riksdaler.”

1868 års ordningsstadga byggde i sig på vad som gällde i många städer i Sverige sedan tidigare. Kommunerna har emellertid fortfarande år 2016 möjlighet att bestämma att viss renhållning och vinterväghållning ska föras över på fastighetsinnehavare. Detta följer av 2 och 3 §§ lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning. Den möjligheten gäller för gångbana eller annat för gångtrafiken behövt område utanför fastigheten. Endast sådan skyldighet som annars skulle ligga på kommunen kan föras över på småhusägare. Idag låter runt 60 procent av Sveriges kommuner småhusägare skotta kommunernas gångbanor utanför deras småhus¹.

Problemet är att systemet med att småhusägare ska snöröja kommunernas gångbanor fungerar sämre än om kommunerna hade skött snöröjningen. Detta framgår av vår nyligen utförda undersökning bland småhusägare, se [bilaga](#). Bland de småhusägare som har en gångbana utanför sin fastighet, anser 83² procent att kommunen ska svara för snöröjningen där. Av de småhusägare som inte har en gångbana utanför sin fastighet, anser 81 procent att kommunen ska svara för snöröjningen på gångbanorna. De tre tyngst vägande skälen till att kommunerna bör stå för snöröjningen på gångbanorna är följande enligt småhusägarna i undersökningen.

- Det är en kommunal angelägenhet då allmänheten också kan utnyttja trottoaren, 80 procent.
- Kommunen kan utföra effektivare och bättre snöröjning och halkbekämpning, 52 procent.
- Det finns husägare som inte har tid eller möjlighet att snöröja och halkbekämpa trottoaren i tid pga. exempelvis ålderdom, arbete eller sjukdom, 51 procent.

¹ Enligt en undersökning utförd av Villaägarnas Riksförbund år 2015/2016.

² $\frac{53,77}{53,77+10,12+0,85} = 83$ procent

Det är svårt för många småhusägare att uppfylla kraven på snöröjning. Vissa är gamla eller handikappade. De kan därför inte skotta bort snön. Många befinner sig på jobbet under dagarna eller kan vara bortresta och har därför inte heller möjlighet att skotta så som kommunerna kräver.

Det skulle bli professionellare och effektivare snöröjt, om kommunerna skötte snöröjningen på gångbanorna istället för småhusägarna. Trafiksäkerheten skulle också bli högre, då gående inte skulle tvingas ut bland bilarna på gatorna p.g.a. bristande snöröjning på gångbanorna. Småhusägarna skulle även bli av med det skadeståndsansvar, som de har idag för halkolyckor pga. bristande snöröjning på kommunernas gångbanor.

Samhällsekonomiskt skulle det innebära en vinst, om antalet olyckor minskar på gångbanorna. Minskade vårdinsatser och sjukskrivningar har en positiv effekt på samhället som helhet. Enligt en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en av de främsta orsakerna till fotgängarolyckor dålig snöröjning och halkbekämpning³. Av samma rapport framgår att hela 74 procent av fallolyckorna bland fotgängare beror på snö och is. Det är således den klart dominerande orsaken till fallolyckor bland fotgängare. Likaså konstaterar Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) i en rapport från år 2015 följande.

”Att prioritera gång- och cykelbanor vid vinterväghållning verkar vara fördelaktigt både med avseende på skadereducering och med avseende på kostnader för vård och sjukskrivningar på grund av skador från halkolyckor”.⁴

Nuvarande ordning, att småhusägare ansvarar för halkolyckor på annans mark är rent ut sagt märklig. Det framstår som en kvarleva från 1800-talet, då möjligheterna till kommunal snöröjning var betydligt mindre än idag. På 1800-talet behövde samhället hjälp från småhusägare med att skotta trottoarerna. Idag är möjligheterna till maskinell snöröjning i kommunal regi så goda, att det framstår som ineffektivt att ålägga småhusägarna att skotta de kommunala gångbanorna. Småhusägares snöskottning av kommunala trottoarer har aldrig varit att jämställa med äldre lagstiftnings straffarbete, men i sammanhanget kan ändå noteras att straffarbete avskaffades i Sverige år 1965. Det är även som tidigare nämnts knappast heller samhällsekonomiskt lönsamt att fotgängare råkar ut för olyckor pga. bristfällig snöröjning. Snöskottning av gångbanor i kommunal regi kan även utgöra en möjlighet till sysselsättning.

Villaägarna föreslår därför att 3 § lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning upphävs såvitt avser småhusägare och att kommunerna får ansvaret för renhållning och vinterväghållning på gångbanorna utanför småhusfastigheterna.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Gunnar Jansson
Förbundsdirektör

---

³ Rapport: Fotgängarolyckor, statistik och analys, Publ.nr MSB744 – september 2014, sidan 19

⁴ Rapport: Vintervädrets betydelse för att fotgängare skadas i singelolyckor, VTI rapport 868, 2015, sidan 10